

Súlyozás

Tóth Gergely
ELTE-TÁTK, Doktori iskola
Statisztika tanszék

Mi az a súlyozás?

• Egyszerű válasz

- Egy eljárás, amely segítségével a mintavételt korrigáljuk, az eredmények reprezentativitását garantáljuk.
- Analóg példa: kreditpontokkal súlyozott átlag kiszámítása ... Mi a tétje?

• Összetettebb válasz

- Egy olyan matematikai transzformáció, amely segítségével – az alapsokaság és a minta azonos paramétereinek ismeretében – korrekciót lehet végezni a mintavételből történő becslés javítása érdekében.

Egy példa a súlyozásra – I.

Alapsokaság eloszlása

		Nem		
		Férfi	Nő	TOTAL
kor	fiatal	16 667	16 667	33 334
	középkorú	16 667	16 667	33 334
	idős	16 667	16 667	33 334
	TOTAL	50 001	50 001	100 002

		Nem		
		Férfi	Nő	TOTAL
kor	fiatal	17%	17%	33%
	középkorú	17%	17%	33%
	idős	17%	17%	33%
	TOTAL	50%	50%	100%

Minta eloszlása

		Nem		
		Férfi	Nő	TOTAL
kor	fiatal	180	100	280
	középkorú	212	80	292
	idős	228	200	428
	TOTAL	620	380	1 000

		Nem		
		Férfi	Nő	TOTAL
kor	fiatal	18%	10%	28%
	középkorú	21%	8%	29%
	idős	23%	20%	43%
	TOTAL	62%	38%	100%

Egy példa a súlyozásra – II.

Eltérés				Eltérés százalékosan					
		Nem				Nem			
		Férfi	Nő	TOTAL			Férfi	Nő	TOTAL
kor	fiatal	-1%	7%	5%	kor	fiatal	93%	167%	119%
	középkorú	-5%	9%	4%		középkorú	79%	208%	114%
	idős	-6%	-3%	-9%		idős	73%	83%	78%
	TOTAL	-12%	12%	0%		TOTAL	81%	132%	100%

Súlyok				Súlyozott értékek					
		Nem				Nem			
		Férfi	Nő	TOTAL			Férfi	Nő	TOTAL
kor	fiatal	0.93	1.67	1.19	kor	fiatal	166.7	166.7	333.3
	középkorú	0.79	2.08	1.14		középkorú	166.7	166.7	333.3
	idős	0.73	0.83	0.78		idős	166.7	166.7	333.3
	TOTAL	0.81	1.32	1.00		TOTAL	500.0	500.0	1 000.0

Egy példa a súlyozásra – III.

Valódi jellemzők: hány % fogyaszt X terméket

		Nem	
		Férfi	Nő
kor	fiatal	100%	100%
	középkorú	50%	50%
	idős	0%	0%

50%

Valódi jellemzők: hány Fő fogyaszt X terméket

		Nem	
		Férfi	Nő
kor	fiatal	16667	16667
	középkorú	8334	8334
	idős	0	0

50001

Termékhasználók aránya= 50 001/100 002 = 50%

Minta jellemzők: hány % fogyaszt X terméket

		Nem	
		Férfi	Nő
kor	fiatal	100%	100%
	középkorú	50%	50%
	idős	0%	0%

Minta jellemzők: hány Fő fogyaszt X terméket

		Nem	
		Férfi	Nő
kor	fiatal	180	100
	középkorú	106	40
	idős	0	0

426

Beclslés= 426/1000 = 42,6%

Egy példa a súlyozásra – IV.

Súlyok				Minta jellemzők: hány Fő fogyaszt X terméket				
		Nem		TOTAL			Nem	
		Férfi	Nő		Férfi	Nő		
kor	fiatal	0.93	1.67	1.19	kor	fiatal	180	100
	középkorú	0.79	2.08	1.14		középkorú	106	40
	idős	0.73	0.83	0.78		idős	0	0
	TOTAL	0.81	1.32	1.00				426

Súlyozás				Súlyozott esetszámok				
		Nem		TOTAL			Nem	
		Férfi	Nő		Férfi	Nő		
kor	fiatal	$0.93 \cdot 180 = 166$	$1.67 \cdot 100 = 166$		fiatal	167	167	
	középkorú	$0.79 \cdot 106 = 83.3$	$2.08 \cdot 40 = 83.3$		középkorú	83	83	
	idős	0.00	0.00		idős	0	0	
							500	

Becslés = $500/1000 = 50\%$

Milyen mértékben lehet súlyozni?

- **A súlyozás nem „csodaszer”**

Ha az eltérés oka:

- **hibás az alkalmazott a mintavétel**
- **nagy a válasszmettagadás**
- **egyéb adathiány**

akkor valójában a hibák elfedését szolgálja!

- **Súlyok értékei**

- **=1** **tökéletes megfelelés**
- **<1** **adott csoport felülreprezentált**
- **>1** **adott csoport alulreprezentált**

Milyen hibákat lehet korrigálni?

Valószínűségi mintákat:

1. Teljes véletlen minta
2. Rétegzett minta

Reprezentatívvá tenni bizonyos szempontból, ha

- I. Eltérés mértéke nem túl nagy (súlyok eloszlása)
- II. Véletlen mintavételnek betudható hibák korrigálására

De nem alkalmas/Nem szabad használni:

- A minta valószínűtlenül nagy hibáinak „eltüntetésére”
  - Ennek okai sokfélék lehetnek: rossz mintavétel, véletlen, válassz megtagadás, stb.

További fontos megjegyzés:

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Tóth Gergely
toth.gergo@gmail.com